

den lokale folkeskole faktisk som et kulturelt samlingssted og ikke kun som et sted, hvor eleverne bliver undervist, og derfor mener vi, det er rimeligt, at også forældrene har mulighed for at stoppe lukningen.

Så vil jeg tage de enkelte ordførere, og bredt set er der jo en afvisning af forslaget, hvor stort set alle henviser til, at man ser frem til ministerens redegørelse om dette område. Nu er vi selvfølgelig nødt til som alle andre at afvente ministerens redegørelse – det er de vilkår, vi må leve med – men problemet er, at selv hvis der på grundlag af den redegørelse skal laves nogle ændringer, vil den bemærkning, undervisningsministeren selv startede med, nemlig at det ikke er hensigtsmæssigt at lave ændringer i den eksisterende struktur, fordi vi lige har lavet nogle, stadig være gældende. Det vil sige, hvis vi skal tro ministeren på hans ord, at man allerede på forhånd har låst sig fast, og at der ikke kan laves nogen som helst ændringer på grundlag af redegørelsen; men det kan muligvis være, at den politiske virkelighed vil sætte en anden dagsorden. Vi er selvfølgelig også villige til at diskutere ikrafttrædelstidspunktet for nogle af vore forslag, hvis det er det, der er det afgørende punkt; sådan skal selvfølgelig også være.

Ellers må jeg forstå det sådan, at i hvert fald ministeren og flere af ordførerne, både fra De Radikale, Socialdemokratiet og SF, er positive over for overvejelserne om udvidelsen af demokratiet, men i øvrigt ikke støtter alle og måske kun nogle få elementer i vores forslag. Hr. Frank Dahlgård har misforstået – og det har jeg sådan set redegjort for – spørgsmålet, om eleverne skal have flertal. Det har ikke været tanken, det er lige præcis meningen, at der skal være et samarbejdende organ med 3 gange 3 repræsentanter, som hr. Poul Nødgaard havde forstået helt korrekt.

Jeg vil selvfølgelig takke for, at SF i hvert fald støtter et par af elementerne: skolenedlæggelser og minimumsregler og lidt forskellige andre ting. Jeg forstår også, at hr. Jan Køpke Christensen i hvert fald støtter et enkelt element vedrørende skolenedlæggelserne, og det vil jeg også benytte lejligheden til at takke for. Men jeg jo konstatere, at der i hvert fald ikke er flertal for Enhedslistens forslag samlet set, og at vi er nødt til at afvente ministerens redegørelse og se, om der kommer nogle positive elementer i den.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

## Afstemning

### Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

### 8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 27:

#### Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af modersmålsundervisning i den danske folkeskole.

Af Jan Køpke Christensen (FP) m.fl.  
(Fremsat 23/10 97).

Forslaget sattes til forhandling.

## Forhandling

### Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det foreliggende beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet er, som det rigtigt oplyses, en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 65 af 20. november 1996 om, at kommunerne fritages for forpligtelsen til at tilbyde modersmålsundervisning, dog med den forskel, at man nu foreslår modersmålsundervisningen helt afskaffet.

Jeg fremførte i behandlingen af det tidligere beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet en række tungtvejende grunde til at bevare modersmålsundervisningen i folkeskolerne; men da Fremskridtspartiet åbenbart ikke – ikke fuldt ud i hvert fald – har forstået mine argumenter, vil jeg uddybe det, jeg fremførte den 27. november 1996.

For det første: En udvikling af modersmålet er i vidt omfang en forudsætning for, at børn kan lære et nyt sprog. Denne forudsætning lægger vi jo også til grund, når det gælder danske børns indlæring af fremmedsprog. For yderligere at få viden på dette område har jeg, som det givetvis også er forslagsstillerne bekendt, anmodet Danmarks Pædagogiske Institut om at belyse tosprogede børns sproglige udvikling, herunder forholdet mellem modersmålsundervisningen og tosprogede børns tilegnelse af

dansk som andetsprog. Delrapport nr. 1, som blev udsendt i foråret 1997, omhandlede tosprogede elevers danskundskaber på folkeskolens ældste klassetrin, og forholdet til modersmålet vil blive belyst i undersøgelsens delrapport nr. 2, som forventes at foreligge i marts 1998.

For det andet: Kendskab til flere sprog kan være af stor værdi for et barns udvikling. Det kan også have betydning i internationalt samarbejde, at der i Danmark findes personer med kendskab til andre sprog som f.eks. arabisk og tyrkisk.

For det tredje: Hvis modersmålet ikke udvikles, risikerer børn og unge at blive fremmedgjorte i forhold til forældrene, og noget sådant vil selvsagt være til allerstørste skade for børns og unges udvikling. For at andengenerationsindvandrere ikke skal blive rodløse, er det afgørende, at de forstår både det danske samfund og deres egne forældre.

For det fjerde: Modersmållærerne på skolerne formidler i mange sammenhænge en kontakt mellem skolen og forældrene, hvilket fremmer indvandrerforældrenes forståelse af og tillid til folkeskolen.

For det femte: Oprindeligt var udsigten til, at de udenlandske arbejdstagere og deres familier senere ville rejse hjem, en del af begrundelsen for modersmålsundervisningen. Det har imidlertid vist sig, at det kun sker i begrænset omfang. Når det gælder flygtningefamilier, skal man dog ikke på forhånd opgive håbet om, at forholdene i hjemlandet kan bedre sig så meget, at familierne kan beslutte at vende hjem. Opstår denne situation, vil det jo være af stor betydning for familiernes beslutninger, at børnene forstår og taler oprindelseslandets sprog.

For det sjette: Internationale organisationer, herunder Europarådet og UNESCO, har udsendt anbefalinger om, at medlemsstaterne tilbyder modersmålsundervisning til alle børn af udenlandsk oprindelse. En sådan undervisning kendes da også i mange europæiske lande i større eller mindre udstrækning, og den gives overalt i de nordiske lande og i Tyskland de steder, hvor der er et tilstrækkeligt antal elever.

EF vedtog i 1977 et direktiv, der indeholder en forpligtelse til at tilbyde vederlagsfri modersmålsundervisning til børn, der kommer fra andre EU-lande. Selv om den generelle forpligtelse i folkeskoleloven blev ophævet, skulle der alligevel fortsat i overensstemmelse med EF-direktivet gives tilbud til børn, der kommer

fra andre EU-lande, og dette ville indebære en forskelsbehandling af børn i folkeskolen, som efter min opfattelse vil være meget betænkelig. Det vil ikke være en opfyldelse af forpligtelsen til at træffe egnede foranstaltninger vedrørende modersmålsundervisningen at henvise til, at en sådan undervisning kan varetages af forældre eller interesseorganisationer.

Men det vigtigste er efter min mening, at vi gør os klart, hvilke konsekvenser en eventuel afskaffelse af modersmålsundervisningen ville få. Hvis der ikke var etableret modersmålsundervisning i folkeskolen, hvor vi har indflydelsen på indholdet af undervisningen, er der grund til at tro, at flere forældre ville vælge etniske friskoler, og at et stigende antal børn ville blive sendt til koranskoler og lignende. Det er også sandsynligt, at nogle ambassader ville oprette en modersmålsundervisning.

Spørgsmålet er således efter min opfattelse ikke, om modersmålsundervisningen kan bevares eller afskaffes, men snarere, om denne undervisning skal varetages af folkeskolen, hvor vi har indflydelse på indholdet, eller om den i højere grad skal overlades til etniske friskoler, ambassadeundervisning og koranskoler og lignende.

Hvis man ønsker at fremme integrationen af tosprogede elever, er den bedste løsning efter min opfattelse at tilnærme modersmålsundervisningen til folkeskolens øvrige undervisning, og jeg går ind for, at retningslinjerne for modersmålsundervisning ændres i denne retning. Det primære formål må være, at modersmålsundervisningen skal støtte de tosprogede børns almindelige sproglige udvikling og fremme deres indlæring af dansk.

#### **Hans Peter Baadsgaard (S):**

Socialdemokratiet afviser det foreliggende beslutningsforslag, som er endnu mere vidtgående end det forslag, vi afviste i sidste samling, hvor man lagde op til kommunerne at afgøre, om der skulle gives modersmålsundervisning. Med dette forslag vil man helt stoppe offentlig støtte til modersmålsundervisning, og det er for vidtgående.

Det kan selvfølgelig diskuteres, i hvor stor udstrækning der skal gives modersmålsundervisning; men det vil eksempelvis være oplagt, at de børn, som har mulighed for at vende tilbage til deres hjemland, også får mulighed for undervisning i deres modersmål i den tid, de opholder sig her. På den anden side må vi vel

også diskutere, i hvor mange generationer de etniske minoriteter kan kræve modersmålsundervisning. Der er som bekendt ingen pligt til at tilbyde modersmålsundervisning til børn af forældre, der begge er født og opvokset her i landet – sådan har jeg i hvert fald forstået det – og det giver jo en vis afgrænsning af pligten.

Jeg synes også, vi må se på indholdet af modersmålsundervisningen. Den kan jo godt tilrettelægges sådan, at den bedst muligt styrker de tosprogede elever i deres tilegnelse af dansk kultur og sætter dem bedst muligt i stand til at følge med i andre af skolens fag. Det er også afgørende for Socialdemokratiets stillingtagen til spørgsmålet, hvilken betydning modersmålsundervisningen har for børnenes tilegnelse af det danske sprog; her afventer vi den endelige rapport fra Danmarks Pædagogiske Institut, og alene fordi vi er nødt til at afvente den, må vi afvise det foreliggende forslag.

Lad mig tilføje, at når man læser forslagsstillernes bemærkninger til beslutningsforslaget, kan man få det indtryk, at modersmålsundervisning er et alternativ til undervisning i det danske sprog. Det er jo ikke tilfældet, og det skal det heller ikke være. Vi lægger i Socialdemokratiet overordentlig stor vægt på, at børnene kan tale og forstå det danske sprog, når de begynder i 1. klasse, og vi har også gennem lovændringer givet kommunerne mulighed for at styrke indsatsen for, at det kan blive tilfældet; men det er måske ikke tilstrækkeligt. Vi mener i Socialdemokratiet, at det i hvert fald bør være en moralsk pligt for forældrene at sørge for, at deres børn kan dansk, når de skal begynde i børnehaveklasse eller i hvert fald i 1. klasse.

Jeg synes, vi skal overveje, hvordan vi kan styrke indsatsen her. Det vil helt afgjort være til gavn for de tosprogede børn, hvis de kan dansk, når de begynder i 1. klasse. Det vil forbedre mulighederne for en god start i 1. klasse, hvis alle kan undervises på det danske sprog, og det vil i hvert fald skabe større tryghed hos de danske forældre, der ofte med rette eller urette er bekymrede for deres børns skolegang i klasser med en stor andel af tosprogede elever.

Som sagt: Vi afviser det foreliggende forslag. Vi vil afvente DPT's, altså Danmarks Pædagogiske Instituts, rapport om modersmålsundervisningens betydning, og så vil vi arbejde videre med, hvordan vi kan styrke indsatsen for de tosprogede børns tilegnelse af det danske sprog.

### **Henning Urup (V):**

Beslutningsforslaget er en genfremsættelse, som det også fremgår af bemærkningerne, og emnet modersmålsundervisning har i øvrigt med Venstre som medforslagsstiller været drøftet ved flere lejligheder her i salen. Det kan derfor næppe være nogen overraskelse, at Venstre er af den opfattelse, at kommunerne bør have mulighed for selv at bestemme, hvorvidt de vil tilbyde modersmålsundervisning eller ej.

Fordelingen af tosprogede børn er således, at ca. halvdelen af alle tosprogede børn i den undervisningspligtige alder er koncentreret i meget få kommuner, nemlig ca. 10 af landets i alt 275 kommuner. Udfordringen er derfor enormt forskellig fra kommune til kommune, og det er derfor vigtigt, at kommunerne selv får lov til at tilrettelægge tingene bedst muligt.

Kommuner med et meget stort antal fremmedsprogede børn vil langt lettere kunne tilbyde modersmålsundervisning med fornuftigere holdstørrelser end andre kommuner med meget få fremmedsprogede børn. Kommunerne kan måske med henblik på senere hjemsendelse finde det hensigtsmæssigt at tilbyde modersmålsundervisning, men i de tilfælde, hvor målet er en integration, er ressourcerne langt bedre anvendt på en styrkelse af danskundervisningen. Ønsker man så som fremmed at tilegne sig færdigheder i sit modersmål, må man tage selvstændige initiativer, eventuelt gennem folkeoplysningsloven.

Venstre kan således ikke støtte forslaget om totalt stop for modersmålsundervisning i folkeskolen, men vi støtter hellere end gerne en afskaffelse af kommunernes forpligtelse til at tilbyde modersmålsundervisning.

### **Frank Dahlgaard (KF):**

Det Konservative Folkeparti har en vis sympati for dette forslag, fordi vi mener, at hovedindsatsen i den danske folkeskole med hensyn til sprog skal gå på at lære børnene dansk og ikke bruge kræfter og ressourcer og tid på eksotiske fremmedsprog som arabisk og swahili, og hvad det nu kan være. Det er dansk, der er brug for, og det er også dansk, der er brug for for de fremmedsprogede eller tosprogede børn, eller hvad man nu vil kalde dem. Det er dem, som skal leve og vokse op, arbejde og virke her i Danmark, og derfor er det helt afgørende, at det er dansk, der er deres sprog.

Vi mener derfor, det er et godt signal at sende ud, at det ikke skal være en pligt for kom-

munerne at yde modersmålsundervisning på samme måde, som det er en pligt for kommunerne at yde danskundervisning og anden form for undervisning. Vi mener også, det er et godt signal at sende til forældrene, at hvis de ønsker, deres børn skal have undervisning i deres oprindelige modersmål, skal det være noget, forældrene selv tager initiativ til og sætter i værk. I det danske samfund er der jo andre steder end lige netop folkeskolen gode muligheder for at få etableret en sådan undervisning, f.eks. under folkeoplysningsloven. Det er ikke sådan, at det danske samfund ikke står parat til at hjælpe, men vi synes, det er rigtigt, at det er noget, forældrene skal tage initiativ til, og at det ikke er noget, der skal foregå i folkeskolen, hvor kræfterne må koncentrere sig om danskundervisningen.

Så kan man selvfølgelig sige, at der kan blive et problem, hvis børn ikke kan kommunikere med deres forældre eller måske endnu mere nærliggende med deres bedsteforældre, fordi forældrene og bedsteforældrene ikke forstår dansk; men hertil er at sige, at det er et forkert signal. Forældrene og også bedsteforældrene må og skal lære sig dansk, jf. det forslag til folketingsbeslutning, Det Konservative Folkeparti sammen med Venstre har fremsat, hvor vi forlanger, at alle skal lære sig dansk. Det er ikke nogen straf, for det er temmelig vigtigt, at man kan dansk – også når man er ældre – selv om man kommer fra den tredje verden. Man har behov for at kommunikere med læger, hospitalspersonale og plejepersonale, og hvis man ikke kan det danske sprog, er man dårligt hjulpet. Vi stiller så sandelig det krav af hensyn til indvandrerne selv, og så bliver det sprog, de kan kommunikere med deres børn på, efterhånden dansk, og det er jo den vej, det skal gå for indvandrerne.

Vi mener nok, at forslagsstillerne går for langt, når de siger, at der ikke skal være mulighed for at give modersmålsundervisning i den danske folkeskole. Vi mener, at forpligtelsen for kommunerne til at yde modersmålsundervisning skal væk, men vi mener også, at det må være op til kommunerne selv at afgøre, om de vil gøre det, eller om de vil benytte muligheden for ikke at yde denne undervisning.

Med disse bemærkninger skal jeg udtrykke en betydelig velvilje over for forslaget, men vi synes, det går noget for langt.

(Kort bemærkning).

**Bruno Jerup (EL):**

Grunden til, at jeg tager en kort bemærkning til hr. Frank Dahlgaard, er, at jeg lige har lyst til at nævne et par citater fra en bog, som vi har fået fra Danmarks Pædagogiske Institut; jeg vil tro, at også hr. Dahlgaard har haft mulighed for at få fat i den. Der er lavet en masse undersøgelser, bl.a. over sammenhængen mellem modersmålsundervisningen og evnen til at skrive og formulere sig på dansk, og der står bl.a.:

»Endelig er der en direkte sammenhæng mellem deltagelse i modersmålsundervisning og arbejdsindsatsen i faget dansk. Den bedste arbejdsindsats ydes af elever, der har gået længst tid til modersmålsundervisning.«

Jeg tager et citat til, sådan til hr. Dahlgaards underholdning:

»Der påvistest signifikant sammenhæng mellem deltagelse i modersmålsundervisning og bedre terminskarakter . . .« – det må da interessere hr. Dahlgaard – . . . i skriftlig fremstilling. Desuden fik elever med flere års modersmålsundervisning bedre karakterer.«

(Kort bemærkning).

**Frank Dahlgaard (KF):**

Jeg har deltaget i ganske mange konferencer om modersmålsundervisning, behovet for den og virkningerne af den; jeg har også læst en del litteratur om emnet, og mere kommer til. Men al den litteratur og disse konferencer er ikke entydige. Det er da rigtigt, at der er mange, der påpeger det, hr. Bruno Jerup nævnte, men så meget des vigtigere er det da for dem, der mener, det er sådan, at de sørger for, at der fra forældrenes side etableres en sådan modersmålsundervisning. Den behøver ikke nødvendigvis at foregå i folkeskolen, men hvis man ønsker det ude i kommunerne, mener vi fra Det Konservative Folkepartis side, at kommunerne fortsat skal have mulighed for at yde den. Alt godt inden for undervisningssektoren behøver ikke nødvendigvis at foregå i folkeskolen, men hovedproblemet er og bliver, at børn af indvandrere ofte kan meget, meget lidt dansk, når de starter i folkeskolen.

**Anne Baastrup (SF):**

Det er sjældent, jeg giver hr. Frank Dahlgaard ret, men det vil jeg altså tillade mig at gøre nu fra talerstolen, og det kommer også til at stå i de grønne bøger: Hr. Frank Dahlgaard har ret i, at tosprogede børn skal kunne dansk. Enig!

Spørgsmålet er bare, hvordan de skal lære dansk på et tilstrækkelig abstrakt niveau, og vi har rent faktisk en religionskrig her i Folketinget, hvor det er en årligt tilbagevendende begivenhed, at vi diskuterer spørgsmålet om, hvorvidt tosprogede børn må få modersmålsundervisning eller ej. Sidste år forsøgte vi i Uddannelsesudvalget at øve os lidt på at komme ud over religionskrigen, men jeg kan forstå, at Fremskridtspartiet ikke agter at tage udgangspunkt i dette virkelig alvorlige forsøg.

Jeg kan forstå, at Fremskridtspartiet heller ikke agter at tage hensyn til forskellige undersøgelser, der måtte komme senere, men fastholder, at der skal være et forbud mod offentlige midler til modersmålsundervisning. Sådan er det, og jeg vil derfor gentage nogle af de elementer, jeg tidligere har nævnt, når vi har diskuteret spørgsmål om modersmålsundervisning.

Efter min bedste overbevisning og på baggrund af de undersøgelser, jeg selv har haft lejlighed til at læse, er det faktisk min opfattelse, at forudsætningen for, at man kan få et abstrakt dansk sprog, er, at man behersker abstrakte elementer på sit modersmål, og i den forbindelse forstår jeg i og for sig slet ikke Fremskridtspartiets grundlæggende udlændingepolitik. Jeg ved godt, at Fremskridtspartiet ønsker at sende alle sorthårede hjem og gerne i faldskærme; men hvis disse mennesker skal kunne fungere i deres hjemland, mener jeg, det må være en forudsætning, at de rent faktisk kan deres eget sprog. Men det kan jo være, Fremskridtspartiet har én politik, når det drejer sig om hr. Jan Kjøpke Christensen, og en anden politikovre i Retsudvalget hos hr. Tom Behnke.

Jeg ser frem til, at undervisningsministeren nu langt om længe føler sig frigjort fra det forlig med Venstre og De Konservative, som undervisningsministeren desværre har været bundet af – men som Venstre og De Konservative gang på gang har forsøgt at springe fra – så vi nu får nogle retningslinjer. Der er ingen tvivl om, at man rundt omkring i skolerne har utrolig stor brug for at få fornyet det læseplanssystem, som modersmålsundervisningen går efter. Og der er ingen tvivl om, at vi på den baggrund kan få et kvalitativt spring i modersmålsundervisningen.

Jeg vil fortælle en lille historie. For et stykke tid siden var hr. Frank Dahlgaard og undertegnede af sted for at prøve at hitte ud af, hvad det var, de lavede ude på Enghøjskolen, for vi kunne jo se, at Enghøjskolens elever rent faktisk fik

ret gode karakterer, og de havde stort set alle sammen en mulighed for at komme videre i et uddannelsesforløb.

Og noget af det, der slog mig, det var den måde, som man anvendte modersmålslæreren der, og jeg ved også fra andre steder, at man er begyndt at anvende modersmålslæreren ikke så meget til at lære børnene det grammatiske sprog, og hvad ved jeg, men til at lære børnene at forstå den danske kultur og sammenstødene mellem de forskellige kulturer. Og det tror jeg er en utrolig vigtig udvikling, hvis vi i højere grad sætter på at anvende modersmålslæreren offensivt.

Jeg tror ikke, det kommer som en overraskelse for hr. Jan Kjøpke Christensen, at SF ikke kan ikke støtte forslaget.

#### **Elsebeth Gerner Nielsen (RV):**

For næsten præcis et år siden drøftede vi i Folketingssalen et lignende beslutningsforslag også fremsat af Fremskridtspartiet.

Denne gang har Fremskridtspartiet bare givet den en tand mere. Nu skal kommunerne ikke bare stilles frit med hensyn til, om de vil tilbyde modersmålsundervisning eller ej, sådan som det blev foreslået af Fremskridtspartiet sammen med Venstre og Det Konservative Folkeparti sidste år. Nej, i år vil Fremskridtspartiet have al offentlig støtte til modersmålsundervisningen stoppet. Intet mindre.

Det er næsten imponerende at konstatere, hvordan det ene forskningsresultat efter det andet om betydningen af modersmålsundervisningen preller af på Fremskridtspartiet og desværre også andre af mine kolleger her i Folketingssalen. Sidste år afholdt vi en høring netop om modersmålsundervisningen i Uddannelsesudvalget, sådan som fru Baastrup også var inde på, og der kunne man jo konstatere, at alle eksperter så at sige var enige om, at modersmålsundervisningen er vigtig. Måske med undtagelse af Venstres folketingskandidat Eyvind Veselbo.

Langt de fleste sprogforskere er enige om, at for at kunne tilegne sig et nyt sprog er man nødt til at være rigtig god til sit modersmål. Det faktum læner vi os kraftigt op ad i forbindelse med den egentlige fremmedsprogsundervisning i den danske folkeskole.

Vi lægger jo netop vægt på, at børnene kan tale og forstå dansk, inden vi giver os i kast med at lære dem engelsk, tysk og fransk. Vi mener, at de skal have et ordentligt fundament

i det danske sprog, inden de skal til at lære fremmedsprog.

Hvorfor skulle det forholde sig anderledes med de tosprogede børn. Kun at lære dem dansk vil være at springe over, hvor gærdet er lavest. Det nytter simpelt hen ikke. Vi får ikke det optimale ud af danskundervisning, fordi de tosprogede børn har sværere ved at tilegne sig dansk, når de ikke behersker deres oprindelige modersmål.

Så enkelt er det ikke. Jeg mener ikke engang, at det er spørgsmål om religion, det er spørgsmål om facts.

De børn, vi har i folkeskolen, hvis modersmål ikke er dansk, er vi nødt til at tage os ordentligt af. Det skal være af humane grunde, men det skal vi også af mere egennyttige grunde. Jo bedre vi hjælper dem med at blive integreret, mens de er små, jo bedre får vi udnyttet de store ressourcer, som disse børn har fra Danmark.

Derfor synes jeg, det er lige lovlig dristigt, når Fremskridtspartiet i bemærkningerne til beslutningsforslaget skriver, at kommunerne simpelt hen ikke kan se rimeligheden i forpligtelsen til at undervise i modersmål.

I lyset af de mange forskningsresultater og erfaringerne med modersmålsundervisningen kan jeg ikke se rimeligheden i Fremskridtspartiets beslutningsforslag, og jeg er overbevist om, at mange kommuner kan se en endog meget stor fornuft i at udbyde undervisning i modersmål.

Som det fremgik af undervisningsministerens tale, finder vi i denne undervisning på mange måder et fint bindeled mellem børnenes hjem og så folkeskolen. Samtidig har vi ved at varetage modersmålsundervisningen i folkeskolen en oplagt mulighed for at integrere undervisning i dansk kultur og i hvert fald påvirke undervisningen. Den ville gå tabt, hvis vi lod andre for eksempel private varetage undervisningen.

Med henvisning til det, jeg tidligere har sagt om modersmålsundervisningens positive betydning for integrationen af de tosprogede elever, så mener jeg, at det mildest talt er et fejlskud at hævde som Fremskridtspartiet, at modersmålsundervisningen alt for længe har belastet skatteyderne.

Pengene til modersmålsundervisning er nemlig givet godt ud. De gør i den grad gavn, at det vil være at skyde sig selv i foden, hvis vi ikke længere tog os råd til at give børnene den modersmålsundervisning, som vi giver dem i

øjeblikket. En sådan prioritering, altså hvis vi prioriterede ikke at give dem modersmålsundervisning, ville hævne sig senere. De virkelig tunge udgifter vil først komme, når de tosprogede børn er blevet voksne og stadig ikke behersker hverken dansk eller modersmålet til fuldkommenhed. Hvad er det så for nogle borgere, vi får ud af det?

For at der ikke skal være nogen tvivl, må jeg hellere samtidig sige, at modersmålsundervisningen naturligvis ikke skal stå alene. Den er et supplement til danskundervisningen og skal på ingen måde erstatte dansktimer.

I Det Radikale Venstre har vi altid lagt vægt på vigtigheden og nødvendigheden af, at alle i det danske samfund får lært ordentligt dansk. Men så meget desto mere er der grund til at huske, at modersmålsundervisning og dansk supplerer hinanden.

De tosprogede børn har en anden baggrund end børn af danske forældre. Med rod i to kulturer får de en anden start i livet. Lad os hjælpe med til at gøre den anderledes start til en styrke og en rigdom både for børnene og det danske samfund.

Så lad mig slå fast: Det Radikale Venstre har ikke tidligere kunnet støtte forslaget om at begrænse, endsige afskaffe modersmålsundervisning, og det kan vi heller ikke støtte i år.

#### **Bruno Jerup (EL):**

Det kommer sikkert ikke som nogen stor overraskelse for hr. Køpke Christensen, når jeg siger, at Enhedslisten ikke kan støtte det her forslag. Det er efter vores opfattelse et helt forkert forslag.

For en gangs skyld vil jeg gerne benytte lejligheden til at rose ministerens tale. Det gør jeg så sjældent, men jeg vil benytte lejligheden, fordi jeg faktisk mener, at den indeholdt en lang række vigtige præmisser og argumenter for, hvorfor modersmålsundervisningen er nødvendig og en god ting, en god ting på alle måder, næsten på hvilken som helst skala, man måler den. Hvad enten det handler om en diskussion om udvikling af dansk – mundtlig og skriftlig – om det handler om udviklingen af deres egen kultur, deres mulighed for at kunne bevare deres egen kultur, hvad jeg i hvert fald går ind for, hvis det handler om muligheden for integration, hvis det handler om mulighederne for, at børn og altså familierne ikke bliver splittet, sådan at de stadig væk kan kende deres forældre og kan snakke med deres forældre. Næsten

lige gyldigt på hvilken skala man måler det, er modersmålsundervisning et gode.

Og det undrer mig lidt, at man fra Fremskridtspartiets side er holdt op med at lytte efter argumenter på det her punkt. Det kan jo ske. Men det undrer mig lidt, at f.eks. Venstre og også De Konservative ikke prøver på at gå ind på ministerens præmisser og ligesom sige: Jamen hvad er det så for nogle elementer i det, man er fundamentalt uenig i, som faktisk er ret vigtige i forhold til de her unge menneskers eller børns videre udvikling i det danske samfund. Det synes jeg kunne være interessant.

Jeg forstår jo så på hr. Frank Dahlggaard, at hr. Dahlggaard er ikke imod modersmålsundervisning, men man må sådan ligesom selv afgøre ude i kommunerne, om man vil have det. Men det synes jeg jo er en lidt slap holdning. Altså hvis det her er godt, så er det vel noget, vi skal sørge for. Det kan jo ikke være sådan, at man har den holdning, at ja, vi går jo godt nok ind for, at folk skal lære dansk, men det må man da i øvrigt selv afgøre ude i kommunerne, om man vil lære folk. Altså sådan vil man jo ikke sige det. Sådan ville hr. Dahlggaard jo ikke sige det, hvis det var noget andet.

Og samme holdning har vi altså i forhold til spørgsmålet om modersmålsundervisning, at der siger vi ikke: Ja, vi synes, det er godt, men det må man så i øvrigt selv afgøre. Nej, der er man nødt til at sige: Det er faktisk et gode, det er et gode for den enkelte, det er et gode for familien, det er et gode for det danske samfund at sørge for, at de har modersmålsundervisning. Og derfor skal man sørge for, at det bliver lavet.

Noget andet er, at kvaliteten af den modersmålsundervisning, som foregår i en række kommuner og på en række skoler, er for dårlig. Det er en helt anden diskussion. Og derfor har vi også ved adskillige lejligheder over for ministeren fremhævet, at man burde stramme op på det felt, bl.a. ved at man fik udsendt den vejledning omkring modersmålsundervisning, som jo ligger i skuffen. Og det har vi tidligere påpeget. Den ligger i skuffen. Vi har den sådan set. Vi kunne sådan set udsende den for ministeren, hvis det skulle være. Men man har af en eller anden grund valgt at vente – og jeg har jo forstået, at nogle af grundene er de forskellige undersøgelser, som man venter på. Men nogle af dem er jo i hvert fald kommet. Jeg håber, at det meget snart vil ske, at man får sendt den ud, sådan at der kan blive strammet op, sådan at man faktisk får en forbedring her.

Og jeg tror i løbet af nogen tid – jeg håber det i hvert fald – at også Venstre og De Konservative vil indse, at det her er faktisk den gode vej at gå, hvis det er sådan, at man snakker om integration, hvis det er sådan, at man snakker om, at indvandrere i Danmark, anden generation, tredje generation, hvis de skal lære både deres egen og den danske kultur, hvis de skal lære det danske sprog, så er det her den rigtige vej at gå. Det er der perspektiv i, og det håber jeg også, de vil indse. For den evindelige bekriegen af modersmålsundervisningen er faktisk ret dårligt, og det er også dårligt i forhold til, at der er nogle kommuner, der jo lytter – desværre – til Venstre og De Konservative og tror: Nå men så er det nok ikke så vigtigt. Men det er altså ikke rigtigt. Sagen er, at der er ikke – i modsætning til hvad Fremskridtspartiet skriver – blandt eksperter uenigheder om det her spørgsmål. Det er der ikke. Det er rigtigt, der er politisk uenighed. Men det er politiske valg, der er truffet ud fra nogle andre præmisser, der ikke handler om faglighed, men handler om politiske prioriteringer, i forhold til hvem man ligesom har lyst til at jage i det her samfund, og jeg kan forstå, at det fra hr. Køpke Christensens side er vigtigt specielt at jage de folk, der ikke er danskere, men som er tyskere og tyrkere og englændere og franskmænd.

#### Formanden:

Så er det hr. Jan Køpke Christensen som ordfører for forslagsstillerne.

#### Jan Køpke Christensen (FP):

Man må jo ryste lidt på hovedet ad den sidste bemærkning, at Fremskridtspartiet sådan skulle jage de fremmede. Men o.k., det er åbenbart ikke en saglig debat, hr. Bruno Jerup ønsker i den her sag, så det må stå for hans regning.

Det, det handler om, er naturligvis, at vi skal fordele de økonomiske skatteyderressourcer, vi én gang får ind i statskassen, og da kan vi jo så se, at der kigger vi forskelligt på det alt efter partifarve. Vi ønsker i Fremskridtspartiet, at man er økonomisk ansvarlig og bruger dem på de vigtigste opgaver først såsom – ja, det kan være de ældre, det kan være sådan noget som at afvikle ventelisterne osv., og andre siger: Jamen vi vil helst bruge penge på kulturen osv., der skal der bare ødsles flere penge ud. Også vedrørende sådan noget som modersmålsundervisning, som vi har talt om i dag.

Det er således, at i bund og grund da handler det jo om netop den her prioritering, og det kan godt være, at hr. Bruno Jerup og andre kan finde rapporter osv., som de citerede fra, det ved jeg også godt, hvor man siger, det er altså et bedre standpunkt, man får, hvis man er tosproget. Og det må vi så tage til efterretning, at sådan er det. Når man tager det til efterretning, så ved jeg godt, at så accepterer man det, ja, vi må acceptere, at der er nogle, der i hvert fald konkluderer det af de såkaldte eksperter – og hvem skal så afgøre, hvem der er eksperter i den her sag? Det er selvfølgelig dem, der er højtuddannede osv., som de venstreorienterede ønsker at lytte til, og det må vi så acceptere, at sådan er det fra den side – i venstre side i salen specielt.

Vi mener helt klart, at det, det handler om her, det er, at når vi har en del ressourcer – skatteyderkroner – her i dette land, så må de fordeles bedst muligt, og da mener vi, at det er ganske overflødigt at give modersmålsundervisning. De penge, som også Det Konservative Folkeparti var inde på, er det bedre at bruge på danskundskaberne. Der skal ikke herske tvivl om, det er klart og tydeligt sprog, at det er det, det handler om for os. At fordele de ressourcer på en anden og en bedre måde.

Med hensyn til den høring, vi havde for et års tid siden – som Det Radikale Venstre også var inde på – da må jeg sige, at hvis man lagde mærke til de to piger, vi havde der: de havde været i landet cirka lige lang tid, men den ene var meget, meget svær at forstå, og det var hende, der havde haft modersmålsundervisning. Den, der aldrig havde haft modersmålsundervisning her i dette land, var meget nem at forstå. Klart og tydeligt dansk sprog var der fra den side, hvor den anden havde vanskeligheder også ved at forstå de spørgsmål, der kom fra politikerne.

Så kan man jo sige: Jamen er det ikke ligegyldigt, om de kan tale et forståeligt dansk sprog. Jeg synes, det er utrolig vigtigt, hvis de – som nogle partier her ønsker at også flygtninge skal – skal integreres i samfundet, så er det da utrolig vigtigt, at man kan det danske sprog klart og tydeligt, og at man ikke oplever, at de har været her 20, måske 30 år og stadig væk har svært ved at udtrykke sig på dansk.

Fru Anne Bastrup sagde godt nok, at det kunne ikke komme bag på mig, nej, det er klart, at SF ikke støtter det, og som jeg også sagde, jeg ville da nok have fået et chok, hvis SF pludselig

var gået her på talerstolen og havde ytret sympati for Fremskridtspartiets holdninger i denne her sag, og jeg ville også have taget det som noget, der var betænkeligt. Så ville jeg nok have studset lidt mere over mit forslag, hvad det i grunden var, der stod, hvis det var således, at SF kunne støtte det. Også med hensyn til Det Radikale Venstre. Det er klart, vi ligger milevidt fra hinanden på det her felt, og sådan skal det jo åbenbart fortsat være. Men vi håber så, at også vælgerne vil gøre klart, hvad det drejer sig om med hensyn til bl.a. modersmålsundervisning.

Jeg kan nævne et eksempel. Det er fra min egen kommune, hvor jeg selv sidder som kommunalbestyrelsesmedlem, og hvor alle partierne – inklusive Socialdemokratiet – faktisk har været med til at lave en slags civil ulydighed over for regeringen og har sagt: Vi ønsker ikke at give modersmålsundervisning, der er simpelt hen ikke økonomiske ressourcer til det. Vi vil hellere bruge dem f.eks. på danskundervisningen.

Lige fra Socialdemokratiet til Fremskridtspartiet var vi enige om, at det her ville vi ikke være med til længere. At man så ligesom trak i land på et tidspunkt, da man fik at vide, at nu kunne der altså ske nogle alvorligere ting, var selvfølgelig kedeligt, for jeg synes, man skulle have trukket det igennem.

Jeg mener for den sags skyld, at kommunerne skal have deres egen udlændingepolitik. De skal kunne sige: Vi ønsker ikke at give modersmålsundervisning. Det var det forslag, som vi fremsatte sidste år sammen med Venstre og Det Konservative Folkeparti. Og det var da et skridt i den rigtige retning, som vi plejer at sige herinde, men det kunne så ikke blive gennemført. Jeg må ærligt tilstå, at inderst inde havde jeg det lidt dårligt med det, for jeg mener reelt, at det forslag, der ligger her i dag, er det, der er brug for, hvis vi skal se på, hvor de økonomiske ressourcer bliver brugt bedst muligt.

Jeg var naturligvis glad for, at hr. Frank Dahlgaard havde en vis sympati og velvilje over for forslaget. Det kom ikke bag på mig. Det er klart, og med de ytringer, der kommer fra hr. Frank Dahlgaard, tror jeg ikke, at vi reelt står mange millimeter fra hinanden på det her område. Men Det Konservative Folkeparti – forstod jeg – mente alligevel til sidst, at man var gået lidt for langt, og at det skulle være ad fri-villighedens vej.



Hr. Henning Urup var også principielt positiv over for forslaget, men at kommunerne eller amterne for den sags skyld skal dirigeres af Folketinget, er jo ikke noget Venstre ønsker som sådan. Det er i hvert fald det, man siger. Men nu er det jo som bekendt sådan, at Venstre siger ét, men gør noget helt andet. Når det f.eks. drejer sig om, at amterne skal tvinges til at bruge privathospitaler, så vil man gerne pålægge amterne et eller andet ude omkring. Men når det drejer sig om lige netop dette område, så vil man åbenbart have, at det skal være frivilligt. Nogle gange synes man, at det dér med lokalstyre osv. skal fratages amterne eller kommunerne, men på andre tidspunkter er det således, at man ønsker, det skal være frivilligt.

Så havde vi hr. Baadsgaard, og hr. Baadsgaard er jo en venlig person og altid stille og rolig og afbalanceret i sine ytringer, og jeg vil da takke for, at sådan er det her i salen med hr. Baadsgaard.

Det, jeg forstod, var, at nu ville man afvente hvad DPL, Dansk Pædagogisk Institut, kom frem til, og så ville man prøve at arbejde videre ud fra det punkt. Jeg kunne måske have sagt mig selv, at Socialdemokratiet nok ville ytre sig på den måde.

Det er ganske rigtigt, at det her er endnu mere vidtgående end det, vi tidligere har fremsat, og det gør vi jo også opmærksom på, men jeg må nok sige, at i det, som hr. Baadsgaard kom med, var der ligesom på et eller andet tidspunkt en lille åbning alligevel. Man afviste ikke fuldstændigt at debattere det her, for man har nok været klar over, at mange socialdemokratiske politikere, ja, sågar folketingsmedlemmer, har ytret sig om, at det nok burde være noget, kommunerne selv skulle afgøre. Det synes jeg er fint.

Jeg tænker her på den uddannelsespolitiske ordfører for Socialdemokratiet, fru Anne-Marie Meldgaard, som har udtrykt utrolig positive tanker i fjernsynet om, at det skulle være frivilligt. Jeg må da sige, at det måske er en åbning i Socialdemokratiet, og så må vi håbe, Socialdemokratiet kan påvirke undervisningsministerens parti så meget, at også Det Radikale Venstre forstår, at på et tidspunkt må vi gøre det frivilligt for kommunerne. Det vil være et kæmpe skridt i den retning, som Fremskridtspartiet ønsker.

Jeg kunne sige mange andre ting om det her, men jeg vil bare til slut oplyse, at vi naturligvis må tage til efterretning, at man ikke ønsker at få

forslaget igennem. Man ønsker ikke fra regeringens side at gå videre med de principper, og det ville et flertal her i Folketinget heller ikke. Der var godt nok to partier, der ikke ytrede sig. Jeg tror nok, at jeg måske på det ene partis vegne kunne sige, at det støtter forslaget, men jeg må sige, at der ikke er flertal i dag.

Så må vi håbe, at vi kan få et kanonvalg, så der ikke er et socialistisk flertal herinde i Folketinget, således at vi efter valget kan tage Fremskridtspartiets idé op og få gennemført, at der ikke skal være modersmålsundervisning i den danske folkeskole, eller at det i det mindste bliver frivilligt for kommunerne.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget til folketingsbeslutning overgik derefter til anden (sidste) behandling.

## Afstemning

### Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

## Meddelelser fra formanden

### Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I Folketingets møde den 4. november 1997 blev forhandling om den af kulturministeren samme dag afgivne redegørelse om kulturpolitik (R 3) fastsat til torsdag den 13. november.

Efter ønske skal jeg foreslå, at forhandlingen om denne redegørelse i stedet finder sted fredag den 28. november 1997.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 6. november 1997, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 20.21